

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАСТИЧНО-КОГНІТИВНОЇ ТЕХНІКИ АРТ-ТЕРАПІЇ НА ЗАНЯТТЯХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Кушні Е. К.

*аспірант, асистент кафедри співу,
дирижування та музично-теоретичних дисциплін
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

373.3 016

Однією із найважливіших потреб дитини є потреба у руховій активності. Відомий дослідник рухової активності людини, біомеханік та нейрофізіолог М. Бернштейн у 60-их роках минулого століття стверджував: «Рух – це майже єдина форма життєдіяльності, завдяки якій організм взаємодіє із середовищем [3].

Рухова, психомоторна активність людини забезпечує її нормальну життєдіяльність. Науково-теоретичні та експериментальні дослідження психомоторики людини доводять її визначальну роль у процесах сприйняття та пізнання. Тому, не викликає сумнівів необхідність запровадження у сучасній педагогічній процес подібної повітряної технології – активізації психомоторної діяльності сучасної дитини.

Усвідомлений тілесний досвід сприяє і поглиблює самосвідомість. Через рух тіла можливе найбільш безпосереднє вираження особливостей індивідуальності. Швидким шляхом пізнання й отримання досвіду про себе являється фізичний досвід дії м'язів, який розвиває Я-концепцію, піднімає самооцінку, впевненість у собі.

Одними із складових естетичного та творчого розвитку особистості, являються виразні рухи, формування яких досягається за допомогою емоційно-рухової єдності та розглядається як творчий психолого-педагогічний процес. Але, в той же ж час, виразні рухи та емоційна експресія у танці можуть бути використані як психотерапевтичні фактори емоційних систем правої півкулі. Танець дозволяє реалізувати невідредаговані емоції та сублімовані неприємні переживання у виразних рухах.

Рухи під час танцю спрямовані на активацію тіла, щоб допомогти пацієнту виявити напруження й конфлікти, розвинути тіло для кращого відчуття тілесної інтеграції та координації.

Причини втрати контакту з тілом:

1. Ранні дитячі хвороби, дефекти при народженні, травми тіла, які дитина не в змозі контролювати;

2. Будь-яка форма насильства (фізична, емоційна, психологічна);

3. Неадекватні або порушені межі в міжособистісних взаєминах членів сім'ї;

4. Відчуття сорому й критика, яку батьки проєктують на дитину;

5. Ігнорування дитиною;

6. Знецінення чуттєвості;

7. Вживання в катастрофах, стихійних лихах, війнах [1, с. 63].

У своєму вченні Марі Вайтхауз стверджує, що фізичний рух викликає зміну в людській психіці за допомогою привнесення усвідомлення в несвідомий процес власного досвід переживання. Вона досліджуючи символічні вирази її комунікативні аспекти людського руху назвала цей спосіб роботи «movement in depth» – рух із глибини. Дослідження змісту форм невербального вираження дає можливість наблизитися до розуміння принципів та механізмів корекції психічного стану людини. Тому, аналіз результатів наукових досліджень присвячених вивченню психологічних аспектів руху доводить, що сучасні тілесно-орієнтовані підходи в психотерапії, включаючи арт-терапію та її пластично-когнітивну техніку, опираються на ключові позиції провідних теорій руху:

– Теорію мімічного руху об'єктивної психології (В. О. Бехтерев «Об'єктивна психологія» 1907-1912 р.р.)

– Феноменологічна теорія (М. Мерло-Понті «Феноменологія свідомості» 1945р.)

– Теорія довільних рухів (А. В. Запорожець «Розвиток довільних рухів» 1960р.)

– Нейрофізіологічну теорію (Н. А. Бернштейн «Про будову руху» 1947 р.)

– Теорію біоенергетичної терапії (А. Лоуен «Фізична динаміка структури характеру» 1996 р.)

Тож інтерпретація даних теоретичних та емпіричних матеріалів дозволяє виділити типи рухів, а саме:

– мимовільний

– довільний

Ці типи руху найбільш глибоко розкривають цінність пластично-когнітивної техніки арт-терапії у роботі з дітьми. Мимовільні рухи побудовані на умовному та безумовному рефлексах, а довільні – опираються на конкретний або абстрактний рух.

У поєднанні із когнітивним вченням у психології, яке досліджує внутрішні розумові процеси, зокрема, процес вирішення проблеми, дасть можливість через рух виявити причину тієї чи іншої проблеми. А за допомогою знання про біхевіоризмічний напрямок можливо визначити спосіб впливу на поведінку дитини. Когнітивна теорія, як пізня модель біхевіоризму, стверджує, що вирішення проблеми здійснюється двома прийомами:

- евристичним (метод проб і помилок)
- інтуїтивним (коли рішення знайдено завдяки раптовому усвідомленню взаємозв'язку).

Розуміння природи тілесної дії, її зв'язку з психічною сферою, визначає підхід і модель корекційної роботи в якій інструментом психічної дії виступають функції і якості руху.

Н. Оганесен у форматі навчально-загальноосвітнього закладу у пластичній терапії вбачає такі завдання:

- допомагає у тренуванні розслаблення та концентрації
- розвиток креативності внутрішнього «Я» дитини
- розвиток творчої уяви
- тренування вміння слухати та чути інших
- зняття тілесної напруги
- розвиток комунікативності
- інтелектуальний розвиток у галузі різноманітних видів мистецтва
- виявлення проблем у дітей та у класі в цілому
- коректування проблем окремої дитини та класу в цілому

[3, с. 188-189].

Адже, в теорії пластико-когнітивного підходу висувається тезис, згідно якого будь-який акт дії відображає ступінь усвідомлення суб'єктом себе та ситуації в якій відбувається дійство. Для будь-якої форми руху характерний той чи інший рівень пластичності тіла, який визначає тип руху дії та його продуктивність [2, с. 284].

Отже, сплав когнітивних і пластичних здібностей являється основою для продуктивної гармонічної дії, та визначає ефективність форм його репрезентації та самореалізації.

Література:

1. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використ. арт-технологій в освіті О. Вознесенська, Л. Мова. К.: Шк. світ. 2007. 120 с.

2. Никитин В. Н. Арт-терапия: Учебное пособие. Когнито-Центр, 2014, 328 с.

3. Федій О. А. Естетотерапія: навч. посіб. / О. А. Федій. 2-ге вид., ререроб. та доп.. Київ: Центр навчальної літератури, 2012., 304 с.

ВЗАЄМОВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Лазаренко Л. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов

Призовський державний технічний університет

м. Маріуполь, Донецька область, Україна

Сучасні державні та міжнародні документи («Національна рамка кваліфікацій», Закон України «Про вищу освіту», Проект Тьюнінг «Розбудова освітніх структур у Європі») підкреслюють значення формування гармонійно розвиненої особистості як однієї із головних цілей освітнього процесу [1, 2, 3]. Викладач є координатор цього процесу, а його професійні комунікативні здібності забезпечують здатність фахівців до продуктивної професійної діяльності.

Отже, сформована комунікативна компетентність визначається сьогодні як складова професіоналізму викладача вищої освіти. Ця проблема є одною із актуальних напрямків дослідження у галузі педагогіки вищої освіти.

Обґрунтовуючи сутність поняття комунікативної компетентності, слід спиратися на офіційне тлумачення терміну «компетентність», затверджене наріжними для розвитку вищої освіти в Україні державними й міжнародними документами. Їх дефініції узагальнено у Національному освітньому глосарії, де компетентність (competence, competency) обґрунтовано як динамічну комбінацію знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей та морально-етичних цінностей [4].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>